

2023-03-24

Sekretariatet
Christian Åhrén

GNU/6/2022

Utredning om eventuellt perukbidrag till för könsdysfori

Ärendebeskrivning

I Region Jämtland Härjedalen finns ett förskrivardirektiv för peruker, i vilket det framgår att vuxna enligt vissa kriterier kan beviljas ett bidrag om högst 6 Tkr per år och patient (exkl. moms). Könsdysfori innebär ett psykiskt lidande eller en försämrad förmåga att fungera i vardagen, som orsakas av att könsidentiteten inte stämmer överens med det registrerade könet. Perukbidraget i Region Jämtland Härjedalen omfattar i dagsläget inte könsdysfori. Inom Regionens verksamhet har dock frågan väckts om bidrag även ska kunna förskrivas till patienter med könsdysfori som har behov av peruk. Gemensam nämnd avseende samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter samt hjälpmedel (GNUS) beslutade den 7 november 2022 att tillsätta en utredning för att se över frågan.

En utredning har genomförts och upprättats, se bilagan.

Utredningen visar att målgruppen för peruk till patienter med könsdysfori främst är kvinnor som har bytt kön efter att ha fötts som biologiska män. Inom Region Jämtland Härjedalen arbetar ett särskilt utredningsteam inom Område Psykiatri (KIM) för personer med könsdysfori med en önskan om byte av juridisk könsidentitet och/eller könsbekräftande behandling. Såväl personal vid KIM som individer i den aktuella patientgruppen uppger att det finns behov av hjälpmedel - däribland peruk - för att dessa patienter på ett naturligt sätt ska kunna smälta in i både privata och offentliga sammanhang. Perukbidrag skulle underlätta mycket i vardagen, både emotionellt och ekonomiskt. Både KIM och brukare anser att möjligheten att få perukbidrag skulle öka berörda patienters livskvalitet.

Socialstyrelsen gav 2015 ut ett kunskapsstöd om vård av vuxna med könsdysfori, där en rekommendation ges att hälso- och sjukvården bör erbjuda hjälpmedel, bl.a. peruker, till personer med könsdysfori. Rekommendationen stöds av RFSL. En omvärldsanalys av övriga regioner ger vid handen att tre regioner i dagsläget har regler som uttryckligen inkluderar könsdysfori i kriterierna för perukbidrag. Ytterligare fyra regioner har inte uttryckliga kriterier om könsdysfori, men generella formuleringar i reglerna som heller inte utesluter att könsdysfori kan omfattas. Övriga 14 regioners regler för perukbidrag, inkl. Jämtland Härjedalen, medger i dagsläget inte perukbidrag för könsdysfori.

Utifrån den utredning som har genomförts bör Region Jämtland Härjedalen utvidga kriterierna för förskrivning av peruk med patient från och med 18 år med fastställd diagnos transsexualism/könsdysfori. Förskrivningsrätten för peruk för aktuell målgrupp läggs på läkare med specialistkompetens inom psykiatri eller dermatologi.

I nuläget finns ingen finansiering för en utvidgning av kriterierna vid dagens nivå på bidraget. Omvärldsanalysen av perukbidrag i andra regioner i Sverige visar att flera regioner har ett lägre perukbidrag än Jämtland Härjedalen. En möjlighet som bör övervägas är därför att sänka dagens perukbidrag i Jämtland Härjedalen om 6 Tkr per år och patient till 5 Tkr. per år och patient för samtliga patienter. Det skulle innebära att den totala budgeten för perukbidrag hålls på ungefär samma nivå, eller till och med kan bli något lägre. Nackdelen för de patientgrupper som i dagsläget får perukbidrag om 6 Tkr. år och patient vore att de skulle förlora 1 Tkr. per år och patient. Det positiva med en sådan lösning vore dock att alla patienter med behov av peruk skulle omfattas av bidraget. Att vissa patientgrupper får perukbidrag om 6 Tkr. per år och patient, medan en annan - mycket utsatt och sårbar patientgrupp - blir helt utan bidrag skulle kunna upplevas som orättvis och ojämlig vård. Olika patientgrupper med liknande behov bör behandlas lika.

Frågan om huruvida kriterierna för perukbidrag ska utvidgas till att omfatta även könsdysfori och hur en sådan utvidgning i så fall ska finansieras överlämnas till Hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Jämtland Härjedalen för vidare hantering.

Regiondirektörens förslag

Gemensam nämnd avseende samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter samt hjälpmedel

1. Godkänner utredningen om eventuellt perukbidrag för könsdysfori,
2. Överlämnar utredningen till Hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Jämtland Härjedalen för vidare hantering.

I tjänsten
Anders Byström
Tf. Regiondirektör

Mikael Ferm
Regionstabschef

Utdrag till

Hälso- och sjukvårdsnämnden, Hälso- och sjukvårdsdirektör, Ekonomidirektör,
Hjälpmedels- och förrådsenheten, KIM (Vuxenpsykiatri), berörda brukare